

Міністерство освіти і науки України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ"

Кафедра української мови і літератури

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХІХ СТОЛІТТЯ

Острог

Видавництво Національного університету «Острозька академія»

2019

УДК 82.09 (091)(477) «18»
ББК 833
М 54

*Рекомендовано до друк на засіданні навчально-методичної ради
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 5 від 19 березня 2019 року)*

Автор-укладач – Ю. В. Миненко, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Рецензенти:

П. В. Білоус, доктор філологічних наук, професор кафедри українського літературознавства та компаративістики Житомирського державного університету імені Івана Франка;

С. О. Кочерга, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Методичні поради з історії української літератури XIX століття / автор-укладач Ю. В. Миненко. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. 52 с.

УДК 82.09 (091)(477) «18»
ББК 833

© Миненко Ю. В., 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	
Практичне заняття № 1. «Енеїда» Івана Котляревського як перший твір нової української літератури	7
Практичне заняття № 2. Драматичні твори Івана Котляревського	9
Практичне заняття № 3. Розвиток жанру байки в українській літературі першої половини XIX століття	11
Практичне заняття № 4. Бурлескно-реалістична проза Григорія Квітки-Основ'яненка	13
Практичне заняття № 5. Сентиментально-реалістичні повісті Григорія Квітки-Основ'яненка	15
Практичне заняття № 6. Початки українського романтизму	16
Практичне заняття № 7. Київський і петербурзький період розвитку українського романтизму	19
Практичне заняття № 8. Романтична драматургія Миколи Костомарова	20
Практичне заняття № 9. Лірика Тараса Шевченка першого періоду творчості	22
Практичне заняття № 10. «Гайдамаки» як романтична поема	23
Практичне заняття № 11. Особливості поезії Тараса Шевченка періоду «трьох літ»	25
Практичне заняття № 12. Політична сатира Тараса Шевченка	26
Практичне заняття № 13-14. Характеристика літературної спадщини третього та четвертого періоду творчості Тараса Шевченка	28
Практичне заняття № 15. Художня своєрідність творчості Марко Вовчок	30

Практичне заняття № 16. Пантелеймон Куліш в українському літературному житті середини – другої половини XIX ст.	31
Практичне заняття № 17. Тематично-ідейна палітра прози Анатолія Свидницького	32
Практичне заняття № 18. Літературна творчість Леоніда Глібова	33
Практичне заняття № 19. Новаторські пошуки у творчості Івана Нечуя-Левицького	35
Практичне заняття № 20. Тематичне розмаїття прози Івана Нечуя-Левицького	36
Практичне заняття № 21. Психологічний аналіз у творах Панаса Мирного	38
Практичне заняття № 22. Жанрове й змістове розмаїття творчості Панаса Мирного	39
Практичне заняття № 23. Марко Кропивницький – фундатор українського театру	40
Практичне заняття № 24. Літературна творчість Михайла Старицького	42
Практичне заняття № 25. Українська інтелігенція у п'єсах Івана Карпенка-Карого	43
Практичне заняття № 26. Багатогранність творчого таланту Бориса Грінченка	44
ТЕКСТИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАПАМ'ЯТЬ	46
ПИТАННЯ НА ІСПИТ	47

ПЕРЕДМОВА

Методичні поради покликані допомогти студенту під час підготовки до практичних занять з курсу історії української літератури, що має на меті вивчення основних етапів становлення та еволюції художньої словесності впродовж XIX ст. і вироблення навичок практичного використання засвоєного матеріалу. Поставлена мета реалізується у ході вирішення конкретних завдань, які, конкретизують вивчення курсу через: подання лекційного матеріалу, що окреслює основні тенденції та найбільш суттєві аспекти розвитку нової української літератури, і проведення практичних занять, на яких студент демонструє результати самостійної підготовки теоретичного матеріалу й осмислення прочитаних художніх творів. Вивчення курсу історії української літератури XIX століття передбачає аналіз художніх творів значного за часовими рамками періоду. У курсі розглядаються твори майстрів художнього слова, що є класикою української та світової культури.

Практичні завдання сприяють набуттю, систематизації та практичному використанню знань. Робота на практичних заняттях спрямована на розвиток й інтенсифікацію мислення, формування і становлення власної думки. Велика увага під час добору тем і питань практичних занять приділена аналітичному і творчому елементові (наводяться проблемні питання, порушені дискусійні аспекти, залучаються думки різних дослідників тощо).

Під час проведення практичних занять студент повинен виявити здатність на науковому рівні осмислювати головні аспекти літературного процесу цього періоду, самостійно оцінювати методичні посібники й фахову літературу, творчо підходити до

використання поданих матеріалів. Складовою курсу також є вивчення поетичних текстів напам'ять.

Методичні поради містять плани практичних занять, список рекомендованої літератури (підручники, наукові статті й монографічні дослідження), тексти для вивчення напам'ять, питання на іспит, а також визначення літературознавчих термінів, поданих за виданням: Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

«Енеїда» Івана Котляревського як перший твір нової української літератури

1. Традиції й новаторство Івана Котляревського у травестіюванні поеми Вергілія. «Енциклопедія української етнографії» (імена, побут, страви, одяг, топоніміка та ін.).
2. Жанрова специфіка твору, його бурлескно-травестійна природа.
3. Сильовий синкретизм поеми (бароко, просвітницький реалізм, преромантизм та ін.)
4. Характеристика образів і засоби їх творення. «Подвійний» зміст твору.
5. Образ вола – втілення національного характеру українців.

Бурлеск (італ. burlesco, від burla – жарт) – вид комічної, пародійної поезії та драматургії, генетично пов'язаний із народною сміховою культурою з акцентом на свідомій невідповідності між змістом і формою. Найраннішим прикладом бурлеску вважається «Батрахоміомахія» – сутичка жаб і мишей, поійменованих за аналогією до персонажів «Іліади» Гомера.

Травестія (італ. travestire – перевдягати) – різновид жартівливої, бурлескної поезії, коли твір із серйозним чи героїчним змістом та відповідною формою переробляється, «перелицьовується» у твір комічного характеру з використанням панібратських, жаргонних зворотів.

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
XIX СТОЛІТТЯ**

Юрій Васильович МИНЕНКО

Комп'ютерна верстка Наталії Крушинської

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,02. Наклад 100 прим. Зам. № 19–19.
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «TimesNewRoman».

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

Виготовлено ФОП видавець Свинарчук Р. В.
Тел. (+38096) 649 20 20, e-mail: 35800@ukr.net.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 27 від 29 липня 2004 року.